

Divisie Presentatie en integratie
Sector Conjunctuur en regio

Kerngegevens recente ontwikkelingen
Percentuele mutaties t.o.v. dezelfde periode het jaar daarvoor, tenzij anders aangegeven

VOLUMEgegevens	1995				1996			
	1995 Q3 gemidd.	1995 Q4 gemidd.	3 ^e Kw.	4 ^e Kw.	1 ^e Kw.	2 ^e Kw.	3 ^e Kw.	4 ^e Kw.
Productie (kwartaalrekeningen)								
Bruto binnenlands product (m.p.)	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Landbouw en visserij	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Handel, hotels en restaurants	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Industrie en constructie	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Overheidsadministratie, enz.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Indicatoren								
Industriele productie	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Handelsindex	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Overheidsadministratie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

toelichting

editie 1997

conjunctuurbericht

centraal bureau voor de statistiek

Inhoud

Voorbericht	3
Inleiding	4
1. Algemene informatie	5
Inhoud	5
Reeksen	5
Mutaties	5
Aanpassingen	6
Vijfjaarsgemiddelde	6
Trend	6
SBI-indeling	7
Diskette 'Reeksen Conjunctuurbericht'	7
Conjunctuurbericht op Internet	7
Andere publicaties	9
Conjunctuurinformatie op NOS-Teletext	9
2. Reeksen tabel kerngegevens recente ontwikkelingen	10
Volumegegevens	
Productie (Kwartaalrekeningen)	10
Productie (maandindicatoren)	11
Consumptie	12
Investerings in vaste activa	15
Buitenlandse handel (goederen)	17
BBP-internationaal	17
Prijsgegevens	
Prijzen	18
Consumentenprijsindex	18
Producentenprijzen industrie, afzet	18
Producentenprijzen industrie, verbruik	18
Aardolieprijs, North Sea Brent	19
Amerikaanse dollar	19
Goud	20
Cao-lonen	20

Overige gegevens

<i>Stemming</i>	21
Oordeel orderpositie industrie	21
Oordeel orderpositie zakelijke diensten	21
Consumentenvertrouwen	22
<i>Arbeidsmarkt</i>	23
Aantal banen van werknemers	23
Aantal vacatures	23
Geregistreerde werklozen	23
Aantal werkloosheidsuitkeringen	24
Aantal uren uitzendkrachten	24
Uitgesproken faillissementen	25
<i>Geld en krediet</i>	25
Koersindex voor aandelen	25
Binnenlandse liquiditeitenmassa	26
Spaartegoeden	26
Verstrekt consumptief krediet	26
<i>Rente</i>	27
Voorschotrente	27
Daggeldrente	27
Rendement op staatsobligaties	27
Hypotheekrente	27

Voorbericht

Het Centraal Bureau voor de Statistiek stelt vanaf 1985 maandelijks het Conjunctuurbericht samen. In het Conjunctuurbericht wordt aan de hand van maand- en kwartaalindicatoren ingegaan op recente ontwikkelingen in de economie. In de publicatie is voor snelheid en beknoptheid gekozen en daarom is er geen ruimte voor een methodologische toelichting. Met deze 'Toelichting Conjunctuurbericht' wordt in deze leemte voorzien. Voor elk van de in het Conjunctuurbericht opgenomen reeksen wordt kort ingegaan op de bronnen, achtergronden en aspecten die bij de interpretatie van belang zijn. Deze toelichting is een geactualiseerde en aangepaste versie van de toelichting die in november 1992 is verschenen.

De Directeur-Generaal
van de Statistiek

Prof. dr. A.P.J. Abrahamse

Voorburg/Heerlen, oktober 1996
Derde druk

Inleiding

Het Conjunctuurbericht heeft als doel een beeld te geven van de meest recente conjuncturele ontwikkelingen in Nederland. Daartoe wordt op maand- of kwartaalbasis relevante informatie bij elkaar gepresenteerd, veelal enkele dagen nadat deze informatie voor het eerst beschikbaar is gekomen. Gezien de beperkte omvang van het Conjunctuurbericht is het niet mogelijk daarin alle gebruikte begrippen nader toe te lichten. Het belangrijkste doel van deze toelichting is dan ook deze begrippen te omschrijven en in voorkomende gevallen aan te geven welke bronnen zijn gebruikt en globaal op de berekeningswijze in te gaan. Verder wordt, door middel van cirkeldiagrammen, inzicht gegeven in het relatieve belang van detailindicatoren in het totaal. Hoofdstuk 1 van deze toelichting bevat algemene informatie. In hoofdstuk 2 worden de reeksen besproken die in de tabel van het Conjunctuurbericht zijn opgenomen.

1. Algemene informatie

Inhoud

In het tekst- en grafiekengedeelte van het Conjunctuurbericht wordt op bladzijde één, naast een algemene beschrijving van de conjunctuur, ingegaan op een tweetal geselecteerde variabelen met een markant verloop.

Bladzijde drie bevat een beschrijving van andere conjunctuur-relevante indicatoren. Op de laatste bladzijde zijn twee vaste rubrieken opgenomen. In de rubriek Internationaal worden ontwikkelingen in Nederland vergeleken met die in het buitenland. In de Focus wordt een specifiek onderwerp nader toegelicht en uitgediept.

Op bladzijde twee is een tabel met gegevens opgenomen opgenomen die een cijfermatig beeld geeft van de recente ontwikkelingen.

Reeksen tabel

De tabel 'Kerngegevens recente ontwikkelingen' bevat een 50-tal indicatoren, verdeeld over drie groepen. In het gedeelte Volumegegevens staan de hoeveelheidsmutaties van de productie, de consumptie door gezinshuishoudingen, de investeringen en de buitenlandse goederenhandel.

Tevens zijn hier de groeicijfers van het bruto binnenlands product van een aantal belangrijke landen te vinden. In het onderdeel Prijsgegevens zijn de meest relevante cijfers op het gebied van prijzen en lonen vermeld.

Onder Overige gegevens zijn een aantal andere conjunctuur-relevante reeksen opgenomen, waaronder gegevens over de stemming bij ondernemers en consumenten, de arbeidsmarkt en het geld- en kredietwezen.

Mutaties

Behoudens een aantal uitzonderingen worden gegevens van de tabel gepubliceerd in de vorm van procentuele mutaties ten opzichte van de overeenkomstige periode het jaar daarvoor. Het belangrijke voordeel is de uniformiteit van presentatie in de tabel. Daarnaast is aan groeicijfers snel af te lezen hoe een indicator zich in de tijd ontwikkelt. Wellicht ten overvloede wordt vermeld dat bij het ontbreken van seizoengecorrigeerde cijfers het vergelijken van een maand- of kwartaalcijfer met dat van de voorgaande periode meestal minder zinvol is. Zijn seizoen-gecorrigeerde cijfers beschikbaar dan wordt hiervan in voorkomende gevallen in het tekstgedeelte van het Conjunctuurbericht melding gemaakt.

Aanpassingen

Vrijwel alle gegevens die in het Conjunctuurbericht worden gepubliceerd, hebben een voorlopig karakter. Voorlopig houdt hier in dat de gegevens berusten op zo recent mogelijke maar – mede als gevolg van het vollediger worden van de gegevens – wijzigende informatie. De hiermee samenhangende en vaak onvermijdelijke aanpassingen tussen eerste publicatie en definitievere vaststelling kunnen worden toegeschreven aan verschillende oorzaken. De belangrijkste zijn het beschikbaar komen van:

- ✓ meer en betere kortlopende informatie;
- ✓ nieuwe wegingsschema's;
- ✓ geïntegreerde jaarcijfers die worden gepubliceerd in de Nationale rekeningen en aanbod- en gebruiktabellen.

De aanpassing van de maand- en kwartaalcijfers aan de Nationale rekeningen duurt enige maanden. In deze periode kunnen dan ook de jaarcijfers die berekend zijn op basis van de kortlopende statistieken verschillen van de jaarcijfers uit de laatst verschenen Nationale rekeningen.

Vijfjaarsgemiddelde

In de eerste kolom van de tabel wordt van ieder reeks het vijfjaarsgemiddelde berekend. Indien van een reeks in de tabel procentuele mutaties zijn opgenomen, dan zijn de gemiddelden berekend als een meetkundig gemiddelde op basis van de onderliggende indexcijfers of waarnemingen. Indien in de tabel een niveau is vermeld, dan is het vijfjaarsgemiddelde berekend als een rekenkundig gemiddelde.

Trend

In de laatste kolom van de tabel wordt door middel van plus- en mintekens een indruk gegeven van de richting en de orde van grootte van de trendmatige ontwikkeling van de opgenomen variabelen. Met name voor reeksen waarvan de maandcijfers van maand tot maand sterk fluctueren, geeft de trendkolom snel inzicht in de onderliggende ontwikkeling van de variabele. De kolom 'Trend' wordt berekend aan de hand van de laatst beschikbare gegevens. Hiervoor wordt de procentuele mutatie bepaald van het meest recente 12-maandsgemiddelde ten opzichte van het gemiddelde van de twaalf daaraan voorafgaande maanden. Bij kwartaalcijfers geschiedt dit door de laatst beschikbare vier kwartalen te vergelijken met de voorafgaande 4-kwartaalsperiode. Voor de maandproductiecijfers van de bedrijfsklassen in de industrie loopt de meest recente periode in alle gevallen tot en met de laatste maand waarover het indexcijfer van de productie in de industrie als geheel is gepubliceerd. Dit betekent dat bij de berekening van de trendkolom voor de meeste reeksen ook gebruik wordt gemaakt van indexcijfers die nog niet betrouwbaar genoeg zijn om in detail te worden gepubliceerd.

SBI-indeling

De producerende eenheden zijn met behulp van de Standaard bedrijfsindeling (SBI) 1993 van het CBS ingedeeld naar bedrijfstakken, -klassen en -groepen. Deze indeling geschiedt op basis van het zwaartepunt-criterium, hetgeen inhoudt dat een bedrijfseenheid wordt ingedeeld in de groep waar het zwaartepunt van zijn productie ligt. De indeling van de Nederlandse economie naar de (producerende) bedrijfstakken ziet er als volgt uit:

SBI nummer	Bedrijfstak
01, 02, 05	Landbouw en visserij
10, 11, 14	Delfstoffenwinning
15 t/m 37	Industrie
40, 41	Openbare nutsbedrijven
45	Bouwnijverheid en bouwinstallatiebedrijven
50, 51, 52, 55	Handel, hotel- en restaurantwezen en reparatiebedrijven
60 t/m 64	Transport-, opslag- en communicatiebedrijven
65, 66, 67, 70 t/m 74, 85, 90 t/m 93, 95	Overige dienstverlening (excl. overheid)
75, 80	Algemeen overheidsbestuur, enz.

Een indicatie voor het kwantitatief belang van de verschillende groepen wordt gegeven in figuur 1, waarin de totale productie (ook wel Bruto Binnenlands Product of BBP genoemd) onderverdeeld wordt naar bedrijfstakken. Figuur 2 geeft een verdere onderverdeling van de bedrijfstak industrie.

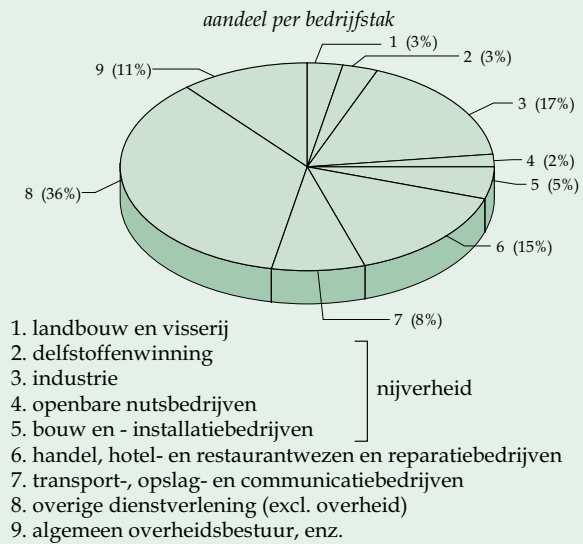
Diskette 'Reeksen Conjunctuurbericht'

De gegevens die gebruikt zijn om de tabel in het Conjunctuurbericht te maken, zijn ook op diskette verkrijgbaar. De betreffende gegevens zijn op deze diskette zodanig opgenomen dat met behulp van het programma CBSview snel informatie kan worden geselecteerd; van de geselecteerde gegevens kunnen met dit gratis softwarepakket ook uitvoerbestanden gemaakt worden in andere formaten (o.a. spreadsheet en database).

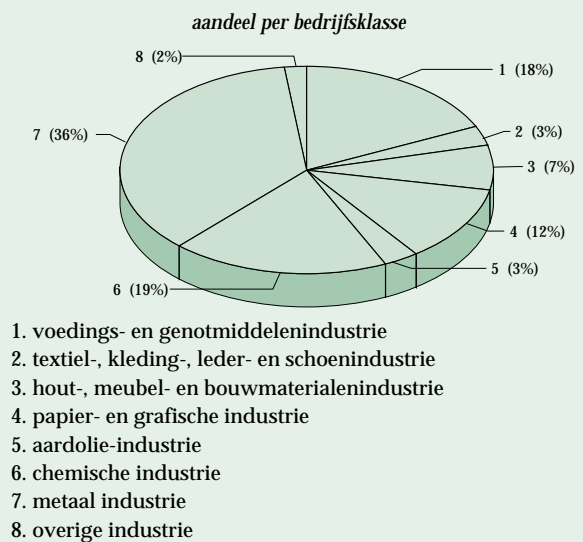
Conjunctuurbericht op Internet

Het Conjunctuurbericht is ook op Internet te raadplegen. Op de Homepage van het CBS (<http://www.cbs.nl>) kan men de meest recente versie van het Conjunctuurbericht aanroepen.

1. Bruto binnenlands product (faktorkosten), 1995

2. Bruto toegevoegde waarde (faktorkosten) industrie, 1995

Andere publicaties

De gegevens van de tabel worden ook in verschillende andere CBS-publicaties opgenomen. Met name wordt hierbij gewezen op het wekelijks verschijnende Statistisch bulletin en de verschillende maandstatistieken. Daarnaast wordt in de publicatie Nationale rekeningen (ISSN 0168-3489) en Kwartaalrekeningen (ISSN 0169-8761) veel conjunctuur-relevante informatie vermeld. In hoofdstuk 2 is voor iedere groep indicatoren aangegeven in welke publicaties deze gegevens ook (vaak vollediger, maar wat vertraagd) zijn opgenomen.

Conjunctuurinformatie op NOS-Teletekst

Van tien reeksen uit de tabel in het Conjunctuurbericht kan de televisie-kijker op pagina 556 van NOS-Teletekst de meest recente cijfers raadplegen.

Het betreffen de gegevens over de:

- ✓ economische groei in Nederland (bruto binnenlands product)
- ✓ productie (toegevoegde waarde) industrie
- ✓ oordeel orderpositie industrie
- ✓ producentenprijzen industrie afzet
- ✓ productie (toegevoegde waarde) bouwnijverheid
- ✓ binnenlandse gezinsconsumptie
- ✓ consumentenvertrouwen
- ✓ consumentenprijsindex (cpi)
- ✓ geregistreerde werklozen
- ✓ uitgesproken faillissementen

Het CBS beschikt ook over pagina 557. Deze pagina wordt vrijwel dagelijks vernieuwd met een korte samenvatting van een persbericht. De tekst gaat steeds vergezeld van een grafiek.

2. Reeksen van de tabel met kerngegevens over recente ontwikkelingen

Volumegegevens

Productie (Kwartaalrekeningen)

Bruto binnenlands product (m.p.)

Andere publicaties: Kwartaalrekeningen
Statistisch bulletin

De Kwartaalrekeningen beogen een kwantitatieve, consistente, volledige en samenhangende beschrijving te geven over de goederen- en dienstentransacties en de transacties met betrekking tot de inkomensvorming in enig kwartaal in Nederland.

De belangrijkste variabele die uit de Kwartaalrekeningen resulteert, is het Bruto Binnenlands Product (BBP). De economische groei wordt namelijk afgemeten aan de volume-ontwikkeling van het BBP. Het binnenlands product is de som van de toegevoegde waarde die in het binnenland is gevormd. De toegevoegde waarde is gelijk aan de waarde van de productie minus de waarde van het verbruik; het gaat hierbij dus om de waarde die wordt toegevoegd aan de goederen en/of diensten die in het productieproces zijn aangewend. Tot het verbruik behoren niet de diensten van de ingezette arbeid en kapitaal. De toegevoegde waarde kan worden bepaald tegen factorkosten (f.k.) en tegen marktprijzen (m.p.). De eerste is te berekenen door van de toegevoegde waarde tegen marktprijzen de indirecte belastingen af te trekken en de subsidies erbij op te tellen. De term 'bruto' geeft tenslotte aan dat de afschrijvingen in de toegevoegde waarde (en het binnenlands product) zijn opgenomen.

De Kwartaalrekeningen voorzien eveneens in gegevens over de bruto investeringen in vaste activa, de consumptieve bestedingen van gezinnen en van de overheid, de in- en uitvoer van goederen en diensten en de voorraadmutaties. Ook zijn er gegevens over de toegevoegde waarde en inkomensgegevens naar bedrijfstakken. Er worden voor elk kwartaal twee ramingen gemaakt voor het BBP. De eerste raming is circa acht weken na afloop van het verslagkwartaal beschikbaar. Dan wordt uitsluitend het totale BBP gepubliceerd. Twee maanden later komt een nieuwe raming beschikbaar waarin meer beschikbare statistische informatie verwerkt is. Dan ook publiceert het CBS de detailgegevens van de Kwartaalrekeningen. De cijfers in de Kwartaalrekeningen worden eens per jaar afgestemd op de resultaten van de meest recente Nationale (jaar)rekeningen. De bijgestelde kwartaalcijfers verschijnen telkens bij publicatie van de gedetailleerde gegevens over het tweede kwartaal. De bijstellingen hebben betrekking op de kwartalen van de drie jaren voorafgaand aan het jaar waarin de herziening plaatsvindt.

De begrippen en definities die in de Kwartaalrekeningen worden gehanteerd zijn dezelfde als in de Nationale rekeningen. Deze sluiten op hun beurt aan bij internationale afspraken in het kader van de Verenigde Naties en de Europese Gemeenschappen. Een uitgebreide beschrijving van de werkwijze van Kwartaalrekeningen is te vinden in: Kwartaalrekeningen, methodebeschrijving en resultaten 1977-1982, jaargang 1, no. 1.

Productie (maandindicatoren)

Delfstoffenwinning
Industrie
Openbare nutsbedrijven
Bouwnijverheid

Andere publicaties: Maandstatistiek van de industrie
Maandstatistiek van de prijzen
Maandstatistiek bouwnijverheid
Statistisch bulletin

De ontwikkeling van de productie in de delfstoffenwinning, industrie en openbare nutsbedrijven is gebaseerd op de Hoeveelheidsindexcijfers van de productie. Deze indexcijfers hebben als doel om de reële ontwikkeling weer te geven van de bruto toegevoegde waarde tegen factorkosten. De productie-index is met ingang van 1996 met terugwerkende kracht herzien. Deze herziening is gebaseerd op de nieuwe Standaard Bedrijfsindeling 1993, welke is gekoppeld aan internationale nomenclaturen. De gegevens 1990 tot en met 1995 zijn daarom opnieuw berekend en er zijn tevens voor deze periode nieuwe seizoenfactoren berekend. Vooral nog zijn er op maand- c.q. kwartaalbasis geen gegevens van voor 1990 beschikbaar. De hoeveelheidsindexcijfers van de productie worden samengesteld op basis van een groot aantal onderliggende maandenquêtes, die naar inhoud onderling een grote verscheidenheid te zien geven. Zo wordt in sommige enquêtes zowel naar productie als naar verbruik gevraagd, bij andere slechts naar één van beide, terwijl in een derde soort vragenlijsten alleen omzet of afzet is opgenomen. Verder geschiedt de vraagstelling in de ene enquête in fysieke eenheden, in andere in waardebedragen. Ook de periode waarop de vraagstelling betrekking heeft, kan verschillen. Meestal is dit een kalendermaand, soms een periode van vier of vijf weken. Wanneer geen gegevens op maandbasis beschikbaar zijn, wordt gebruik gemaakt van kwartaalgegevens, die veelal de omzet of afzet betreffen. De heterogeniteit van de enquêtes wordt voornamelijk veroorzaakt door de ongelijke doelstellingen van de verschillende maandstatistieken en door verschillen in soort en hoeveelheid gegevens die bij de respondenten beschikbaar zijn.

Al deze gegevens moeten onder één noemer worden gebracht, hetgeen onder meer inhoudt dat – waar relevant – de cijfers met behulp van deflatoren worden gecorrigeerd voor prijsveranderingen. Vervolgens worden de resulterende hoeveelheidsindices herleid tot gegevens over de gemiddelde productie per werkbare

dag (gemiddelde dagproductie). Bij deze correctie wordt ondermeer rekening gehouden met het bestaan van continu diensten. In de tabel van het Conjunctuurbericht zijn van deze gemiddelde dagproductie-indices de procentuele mutaties ten opzichte van het voorgaande jaar opgenomen. Met behulp van de zgn. Census X-12 methode worden de cijfers van de gemiddelde dagproductie gecorrigeerd voor seizoeninvloeden. (Voor een toelichting op de Census methode en de toepassing daarvan wordt verwezen naar de publicatie Kwartaalrekeningen jaargang 2 no.4.) De seizoengecorrigeerde gegevens, dienen wel met enige voorzichtigheid te worden geïnterpreteerd. Met name in vakantieperioden en in perioden waarin feestdagen vallen kan het beeld worden verstoord door verschuivende vakantiepatronen en door het toenemend aantal vrije dagen.

Ongeveer zes weken na een verslagmaand komen de eerste productie-indices beschikbaar. Meestal betreft dit alleen de delfstoffenwinnig, de industrie en een enkele bedrijfsklasse in de industrie. De overige bedrijfsklassen volgen in de maanden daarna. De beslissing om een cijfer al dan niet te publiceren hangt voornamelijk af van het respons-percentages van de onderliggende statistiek; een voldoende hoog percentage is bepalend voor het al dan niet opnemen van het productiecijfer in de tabel. Een beschrijving van de manier waarop de maandproductie-index wordt samengesteld, is te vinden in de CBS-publicatie 'Hoeveelheidsindexcijfers van de productie in de nijverheid 1975=100, Statistische onderzoeken no. M7 (1977)'.

Over de term 'industrie' kan nog het volgende worden opgemerkt. Met name in internationaal verband kan deze term aanleiding tot verwarring geven. In het Nederlands wordt in plaats van industrie ook wel de omschrijving be- en verwerkende industrie gebruikt. De overeenkomstige term in het Engels, Duits en Frans is respectievelijk 'manufacturing industry', 'be- und verarbeitende Industrie' en 'industrie manufacturière'. De begrippen 'industry' en 'industrie' worden in het buitenland meestal gebruikt in de betekenis van nijverheid.

De productie-indicator voor de bouwnijverheid beoogt de maandelijke ontwikkeling van de bruto toegevoegde waarde in de bedrijfstak bouwnijverheid en bouwinstallatiebedrijven weer te geven. De uitkomsten zijn gecorrigeerd voor prijsveranderingen. Het gaat uitsluitend om de binnenlandse productie; de export van diensten door de bouwbedrijven blijft buiten beschouwing. De cijfers zijn niet voor seizoeninvloeden gecorrigeerd. De groeicijfers zijn steeds gebaseerd op een vergelijking met de overeenkomstige periode van het voorgaand jaar. Een verdere detaillering naar bedrijfsklassen is voorlopig niet voorhanden.

Consumptie

- Binnenlandse gezinsconsumptie
- Voedings- en genotmiddelen
- Duurzame consumptiegoederen
- Overige goederen en diensten

Andere publicaties: Sociaal-economische maandstatistiek
Statistisch bulletin

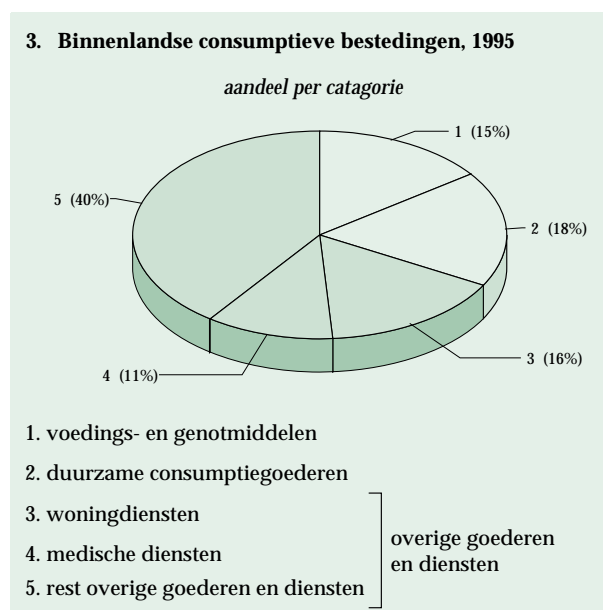
Bij de reeksen Binnenlandse gezinsconsumptie gaat het om alle in Nederland door gezinnen gedane aankopen. Het begrip 'gezin' moet ruim geïnterpreteerd worden. Het kan bijvoorbeeld ook huishoudens van alleenstaanden en samengestelde huishoudens betreffen. Onder consumptieve bestedingen wordt verstaan alle gebruik voor niet-productieve doeleinden van goederen en diensten. Bij de binnenlandse consumptie zijn de bestedingen van buitenlanders in Nederland wel en de bestedingen van Nederlanders in het buitenland niet in de cijfers begrepen. De grootheid nationale consumptieve bestedingen, zoals deze in de Nationale rekeningen is te vinden, bevat daarentegen de eerst genoemde post niet en de tweede wel. Het verschil tussen beide grootheden is in niveau weliswaar gering, maar de mutaties van beide kunnen daarentegen wel duidelijk verschillen. Dit is dan toe te schrijven aan de vakantiebestedingen, die zowel van Nederlanders als van buitenlanders vaak sterk kunnen fluctueren.

In de tabel worden drie hoofdcategorieën onderscheiden: Voedings- en genotmiddelen, Duurzame consumptiegoederen en de groep Overige goederen en diensten. In de consumptietabellen van de publicatie Nationale rekeningen is in detail aangegeven welke goederen en diensten tot deze drie hoofdcategorieën worden gerekend.

Duurzame consumptiegoederen zijn in principe gebruiksgoederen die langer dan een jaar meegaan. Hierbij dient te worden opgemerkt dat dit niet voor alle onder deze hoofdcategorie ingedeelde goederen geldt en dat ook onder de Overige goederen en diensten producten voorkomen met een langere gebruiksduur dan een jaar. Voorbeelden van Duurzame consumptiegoederen die korter dan een jaar meegaan, zijn vooral te vinden bij de modegevoelige artikelen zoals kleding of schoeisel. Daarentegen gaan boeken, die tot de Overige goederen en diensten worden gerekend, meestal langer mee dan een jaar. De categorie vervoermiddelen omvat behalve de aanschaf van nieuwe (brom)fietsen, motoren en auto's ook de handelsmarges (dit is het verschil tussen aankoop- en verkoopprijs) op de tweedehandsverkopen daarvan.

De hoofdcategorie Overige goederen en diensten bestaat uit alle diensten plus de consumptiegoederen die niet in één van de andere categorieën zijn opgenomen. De Overige goederen en diensten kunnen verder uitgesplitst worden in Huur, verwarming, verlichting en water en Rest overige goederen en diensten. De eerste groep betreft de 'vaste' woonlasten, dat wil zeggen de bestedingen aan woondiensten (huren en huurwaarden) plus het verbruik van gas, elektriciteit en water. De huurwaarde van een pand dat door de eigenaar wordt bewoond, wordt in dit verband bepaald aan de hand van de huuropbrengst die een soortgelijke woning bij vrije verhuur zou opbrengen. De huurwaarde die op deze wijze toegerekend wordt is dus niet gelijk aan de fiscale

huurwaarde ('huurwaarde-forfait') en evenmin aan de hypotheeklasten die op het huis rusten. Verder is in deze categorie ook het verbruik van huisbrandolie en vaste brandstoffen opgenomen. Bij de tweede groep, Rest overige goederen en diensten, gaat het om bestedingen aan uiteenlopende zaken als motorbrandstoffen, verkeersdiensten, gezondheidsdiensten en bloemen en planten. Figuur 3 geeft een indruk van de omvang van de verschillende componenten van de binnenlandse consumptieve bestedingen van gezinnen.

Uitgangspunt voor de berekening van de maandconsumptie-index is het werkelijke verbruik van consumptiegoederen (verbruiksbasis). Bij gas, elektriciteit en water gaat het dus niet om het bedrag van de termijnbetaling maar om het werkelijk verbruik. Bij duurzame goederen wordt verondersteld dat de consumptieve besteding plaatsvindt op het moment van aankoop. Net als de productie-index wordt ook de maandconsumptie-index samengesteld op basis van verschillende, niet op elkaar afgestemde maandstatistieken en andere bronnen. Wat de goederen betreft worden deze gegevens voor het belangrijkste deel ontleend aan de omzetgegevens van de detailhandel. Deze omzetcijfers worden verdeeld over een groot aantal artikelengroepen, waarna met behulp van gedetailleerde prijsindexcijfers de volume-indices worden berekend.

Enkele andere bronnen die aan de consumptie-index ten grondslag liggen, zijn de RAI voor de auto-verkopen, de nutsbedrijven voor het water- en energieverbruik en de gezondheidsstatistieken voor de bestedingen aan de intramurale gezondheidszorg. Voor

de bestedingen aan vervoer wordt onder andere gebruik gemaakt van gegevens van het ministerie van Verkeer en Waterstaat (opbrengsten openbaar vervoer) en de vervoersbedrijven.

Ten slotte, enige opmerkingen die voor een juiste interpretatie van de cijfers van belang kunnen zijn. Allereerst betreft dit het volume-aspect van de consumptiecijfers die in de tabel van het Conjunctuurbericht worden gepubliceerd. Omdat het volumebegrip niet precies aansluit bij het dagelijkse spraakgebruik behoeft het enige verduidelijking. Een volumemutatie kan namelijk zowel een verandering van de 'kwantiteit' inhouden als een verandering van de 'kwaliteit'. Een voorbeeld: hoewel een kilo varkenskarbonade en een kilo runderbiefstuk even zwaar zijn, leidt een verschuiving in het bestedingenpakket van biefstuk naar karbonade toch tot een daling van het consumptievolume. De tweede opmerking betreft het koopdagenpatroon. Aangezien met name duurzame consumptiegoederen vooral gedurende de laatste dagen van de week worden gekocht, kunnen jaar-op-jaar-vergelijkingen van de maandcijfers sterk worden beïnvloed door een verschuiving in de koopdagen. Een maandag meer en een zaterdag minder kan dan ook van grote invloed zijn op de consumptieve bestedingen in de verslagmaand. Tot slot wordt opgemerkt dat bij de kortlopende consumptiegegevens de consumptie inclusief de BTW op trans-actiebasis wordt gewaardeerd.

Investeringscijfers in vaste activa

Bruto investeringen, totaal

Bedrijven

Overheid

Andere publicaties: Maandstatistiek van de industrie
Kwartaalrekeningen
Statistisch bulletin

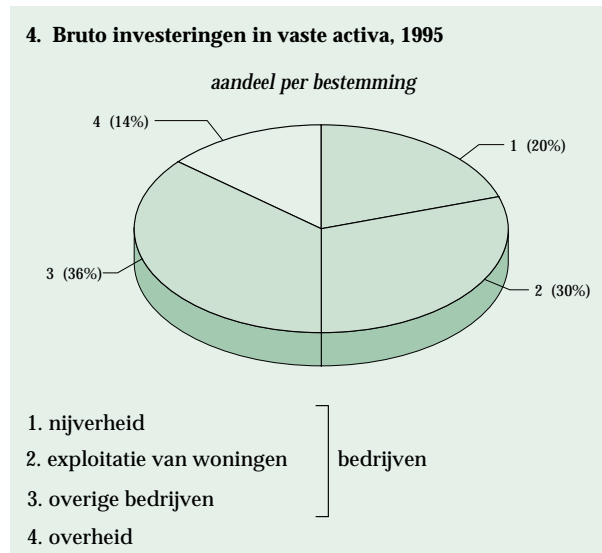
De investeringscijfers hebben als doel een beeld te geven van de volume-ontwikkeling van de bruto investeringen in vaste activa. Het begrip Bruto investeringen in vaste activa kan omschreven worden als dat deel van de in enige periode in het binnenland beschikbare goederen (en diensten) dat dient voor toevoeging aan de kapitaalgoederenvoorraad of voor vervanging van de afschrijvingen. Van de investeringen zijn (voorlopig) alleen kwartaalcijfers beschikbaar, die in het algemeen vier maanden na het verslagkwartaal beschikbaar komen. De investeringscijfers worden sinds 1985 samengesteld in het kader van de Kwartaalrekeningen.

Bij de berekening wordt, net als bij de Nationale rekeningen, gebruik gemaakt van de 'commodity flow'-methode. De belangrijkste reden om deze methode te gebruiken is dat op kwartaalbasis directe meting van de investeringen bij ondernemingen en instellingen vrijwel ontbreekt.

Voor de investeringen houdt het gebruik van de 'commodity flow'-methode globaal in dat aan de hand van gegevens over de binnenlandse productie en de in- en uitvoer van investeringsgoederen het saldo beschikbaar voor investeringen in Nederland

wordt bepaald. De in- en uitvoer van investeringsgoederen worden ontleend aan de statistieken van de buitenlandse handel. Gegevens over de in het binnenland geproduceerde investeringsgoederen zijn uit een aantal zeer verschillende bronnen afkomstig, die eveneens worden gebruikt voor het ramen van de productie-ontwikkeling in de verschillende bedrijfsklassen in de kwartaalrekeningen.

De bouwnijverheid is de belangrijkste binnenlandse producent van investeringsgoederen. De productie-ontwikkeling in deze bedrijfstak wordt ondermeer bepaald met behulp van de omzetgegevens en het aantal productieve uren in een kwartaal. Tot de investeringen afkomstig uit de bouwnijverheid wordt ook het groot onderhoud gerekend. Daarnaast wordt per conventie aangenomen dat er in de bouw geen voorraadvorming plaatsvindt, hetgeen betekent dat verricht werk meteen aan de investeringen wordt toegerekend en niet, zoals bij de overige investeringsgoederen, pas bij aflevering van het gereed product. Een andere component van de binnenlandse productie van investeringsgoederen betreft de mutatie van de veestapel. De overige binnenlandse productie van investeringsgoederen wordt ondermeer bepaald op basis van de Algemene industriestatistiek en, voor wat betreft de wegvervoermiddelen, van RAI-gegevens. Het op deze wijze berekende totaal geeft een beeld van de bruto investeringen in vaste activa naar herkomst. De verdeling van deze investeringen naar type van activa en bedrijfsklasse van bestemming gebeurt deels met directe informatie en deels met verdeelsleutels uit een basisperiode. In het Conjunctuurbericht is alleen een tweedeling van de investeringen naar bestemming opgenomen (nl. bedrijven en overheid). Figuur 4 geeft een indruk van de omvang en verdeling van de investeringen in vaste activa.

Buitenlandse handel (goederen)

Andere publicaties: Kwartaalrekeningen

Sedert 1 januari 1993 zijn de douaneformaliteiten aan de binnengrenzen van de lidstaten van de Europese Unie (EU) afgeschaft. Dit heeft vergaande consequenties voor de statistieken van de buitenlandse handel van de EG-landen. De handel met niet-EU landen wordt via douanedocumenten waargenomen. Voor de intra-EU landen moest een geheel nieuw systeem van statistieken worden opgezet. De cijfers zijn gebaseerd op de statistieken van de buitenlandse handel en een combinatie van verschillende andere statistieken die raakpunten hebben met de buitenlandse handel. Zowel de gegevens van de goederenimport en van de goederenexport in de tabel van het Conjunctuurbericht zijn voor prijsveranderingen gecorrigeerd. De Goederenimport is gewaardeerd tegen zgn. cif-prijzen (cost, insurances, freight), dat wil zeggen inclusief alle vracht- en assurantiepremies welke op het vervoer tot het punt van inklaring in Nederland betrekking hebben en exclusief invoerrechten, accijns op import en bijzondere verbruiksbelasting op auto's. De import omvat de waarde van de goederen, welke rechtstreeks of via een douane-entrepot in het Nederlandse vrije verkeer worden gebracht. Hierbij is ook de waarde van de wederexport opgenomen; deze heeft betrekking op ingevoerde goederen, die zonder noemenswaardige bewerking te hebben ondergaan, weer worden uitgevoerd.

De Goederenexport is gewaardeerd tegen fob-prijzen (free-on-board). Dit is de waarde af-producent, vermeerderd met de handels- en vervoersmarges tot aan de Nederlandse grens. Onder de export zijn de goederen opgenomen, die uit het Nederlandse vrije verkeer worden gebracht. Goederen die aan het buitenland zijn verkocht, doch nog niet geleverd, zijn niet als export beschouwd.

BBP-internationaal

In het onderdeel Bruto binnenlands product (BBP) internationaal worden de volume-ontwikkelingen van het bruto binnenlands product in een aantal landen weergegeven. De gegevens zijn in het algemeen ontleend aan de publicatie Main Economic Indicators van de OESO.

Prijsgegevens

Prijzen

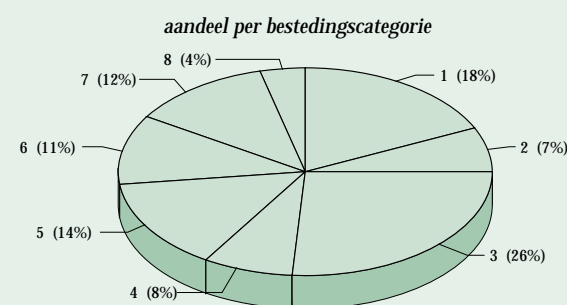
Consumentenprijsindex
Producentenprijzen industrie, afzet
Producentenprijzen industrie, verbruik

Andere publicaties: Maandstatistiek van de prijzen
Statistisch bulletin

De ontwikkeling van de consumentenprijzen wordt gemeten met behulp van de Consumentenprijsindex voor alle huishoudens. Deze index (1990=100) heeft betrekking op alle goederen en diensten die huishoudens voor consumptie aanschaffen, exclusief de verzekerde medische zorg. Zowel dagelijkse boodschappen als aankopen die minder vaak gedaan worden, zoals auto's en wasmachines horen hiertoe. Ook betalingen aan de overheid voor verleende diensten (schoolgelden, secretarieleges) en zogenaamde consumptie-gebonden belastingen zijn in de index opgenomen. De voor deze index gevolgde prijzen zijn de contante prijzen, inclusief BTW. Het gehanteerde wegingsschema is ontleend aan de uitkomsten van het Budgetonderzoek 1990.

De prijzen die aan de berekening van het indexcijfer ten grondslag liggen, worden in principe maandelijks geënquêteerd, en wel op de donderdag van de week waarin de 15e van de maand valt. Van artikelen met frequent variërende prijzen, zoals aardappelen, verse groenten, vers fruit, vis, bloemen en planten, worden de prijzen drie maal per maand waargenomen. De prijswaarneming heeft

5. Wegingsschema consumentenprijsindex, 1990

1. voedingsmiddelen, dranken en tabak
2. kleding en schoeisel
3. huur, verwarming en verlichting
4. meubelen en huishoudelijke apparaten e.d.
5. vervoer en communicatie
6. ontwikkeling en ontspanning
7. overige goederen en diensten
8. belastingen en overheidsdiensten

betrekking op de contantprijs, inclusief BTW. De verdeling van de waarneming over de diverse soorten verkooppunten geschiedt overeenkomstig de omzetverhouding tussen deze bedrijfstypen. Een nadere toelichting op de berekeningswijze van de prijsindexcijfers van de gezinsconsumptie is te vinden in de publicatie 'Consumentenprijsindexcijfers op basis 1985=100; beschrijving van de methode, (1991)'.

Figuur 5 geeft de wegingsaandelen van de verschillende bestedingscategorieën weer.

De ontwikkeling van de Producentenprijzen van de totale afzet van de industrie en de Producentenprijzen van het verbruik van grondstoffen en halffabrikaten door de industrie worden afgeleid uit het stelsel van producentenprijsindices. Met dit stelsel wordt beoogd het prijsverloop zowel aan de input- als aan de outputzijde van het productieproces weer te geven.

Hiertoe worden maandelijks door ca. 5 000 berichtgevers de prijzen van ongeveer 40 000 nauwkeurig omschreven artikelen opgegeven. Het betreft prijzen van zowel in het binnenland als in het buitenland afgezette goederen en van geïmporteerde goederen. Deze basisgegevens worden geaggregeerd tot prijsindexcijfers voor een groot aantal goederengroepen (volgens de Standaard goederennomenclatuur) en bedrijfsgroepen (volgens de Standaard bedrijfsindeling), uiteindelijk resulterend in prijsindexcijfers van de industriële afzet en van het verbruik van grondstoffen en halffabrikaten door de industrie.

De producentenprijzen zijn Laspeyres-indices waarbij wegingen en pakket-samenstelling aan een bepaald basisjaar zijn ontleend. De prijs van het afgezette artikel is in principe de gemiddelde maandprijs af-fabriek (dus exclusief transportkosten), exclusief BTW. Bij invoer van een artikel wordt in principe de cif-prijs gevolgd (d.w.z. inclusief de transportkosten tot aan de grens). Meer informatie over deze prijsindices is te vinden in het artikel 'Producentenprijsindexcijfers, 1985=100' in de 'Maandstatistiek van de prijzen, januari 1990'.

Prijzen

Aardolieprijs, North Sea Brent

Andere publicaties: Maandstatistiek van de prijzen

De prijzen van de reeks Aardolie, North Sea Brent zijn de gemiddelden per maand van de gemiddelde dagprijzen die moeten worden betaald op de goederenmarkt in Londen voor een vat aardolie North Sea Brent. Van deze indicator wordt de prijs in dollars per barrel (159 liter) vermeld.

Prijzen

Amerikaanse dollar

Andere publicatie: Statistisch bulletin

De bedragen van de reeks Amerikaanse dollar zijn de maandgemiddelden van de dagelijkse middenkoersen van de dollar uitgedrukt in guldens. Deze middenkoersen zijn de gemiddelden van de bied- en laatprijzen voor de dollar, zoals deze op de beurs worden vastgesteld en daarna gepubliceerd in de Officiële Prijs-courant van de Vereniging voor de Effectenhandel.

Prijzen

Goud

Andere publicaties: Financiële maandstatistiek

De Goudprijs die is weergegeven is de laatprijs per 1 gram fijn in guldens, zoals deze dagelijks om ca. 14.00 uur wordt vastgesteld. De bron is H. Drijfhout en Zoon's Edelmetaalbedrijven NV. Het maandcijfer is een gemiddelde van de dagcijfers.

Cao-lonen

Particuliere bedrijven

Overheid

Gepremieerde en gesubsidieerde sector

Andere publicaties: Sociaal-economische maandstatistiek
Statistisch bulletin

Cao-lonen zijn tijdlonen voor normale arbeidstijd, zoals die voorkomen in de loonschalen van de collectieve regelingen, verhoogd met toeslagen die voor de waargenomen werknemerscategorie een onvoorwaardelijk karakter dragen. Deze bindende toeslagen kunnen zowel door de overheid als door de collectieve regeling zijn voorgeschreven, zoals vakantietoeslag, eindejaarsuitkeringen, spaarloon en compensatie van de werknemerspremie voor pensioen.

De indexcijfers van de overheid en bepaalde categorieën van de gepremieerde en gesubsidieerde sector zijn berekend over het cao-loon minus de vereveningsbijdrage. Vanaf 1 januari 1995 is de vereveningsbijdrage komen te vervallen en zijn de schaalbedragen van deze categorieën werknemers gebruteerd (volgens de Wet Financiële Voorzieningen Privatisering ABP). Deze salarismaatregelen compenseren de lastenverzwaring die is ontstaan door de invoering van een premieheffing werknemersverzekering vanaf 1 januari 1995 op de lonen van deze werknemers. De effecten van deze salarismaatregelen zijn buiten de uitkomsten gelaten. De in het Conjunctuurbericht opgenomen reeksen hebben betrekking op de cao-lonen per maand van volwassen en jeugdige werknemers tezamen; het CBS stelt ook indexcijfers van de cao-lonen per uur samen.

Overige gegevens

Stemming

Oordeel orderpositie industrie

Andere publicaties: Conjunctuurtest

Elke maand wordt op steekproefbasis onder circa 1 600 ondernemingen in de industrie een conjunctuurenquête gehouden, die tot doel heeft snel informatie te verschaffen over de richting waarin een aantal conjunctuurindicatoren zich ontwikkelt. De enquête kent maand- en kwartaalvragen, waarbij zowel naar feitelijke ontwikkelingen als naar verwachtingen en beoordelingen wordt gevraagd.

Aangezien de uitkomsten hun waarde voor een belangrijk deel ontleen aan de snelheid waarmee de resultaten beschikbaar komen, zijn de vragen bewust eenvoudig gehouden. Zo behoeft de geënquêteerde bij de beoordelingsvragen slechts te kiezen uit drie voorgedrukte antwoorden (groot, normaal of klein). De berekening van de groeps- of totaal resultaten geschiedt volgens de opbouw van de Standaard bedrijfsindeling (SBI). Allereerst worden de resultaten per bedrijfspgroep berekend, waarna vervolgens aggregatie plaatsvindt tot bedrijfsklasse en bedrijfstak. Bij deze berekening wordt er rekening mee gehouden dat niet elke onderneming dezelfde omvang heeft. De antwoorden worden daarom gewogen.

Bij de berekening van de bedrijfspgroepresultaten gebeurt de weging van de individuele antwoorden aan de hand van de omzetaandelen binnen de groep; voor de berekening van de resultaten op bedrijfsklasse- en bedrijfstakniveau wordt gebruik gemaakt van de toegevoegde waarde als wegingsfaktor. Bij het Oordeel orderpositie industrie is in de tabel het saldo van de positieve en de negatieve antwoorden in procenten van het totaal opgenomen. De tekst van deze vraag luidt: 'De orderportefeuille beoordelen wij, gelet op de tijd van het jaar, als groot - normaal/ voldoende - klein'.

Stemming

Oordeel orderpositie zakelijke diensten

Andere publicaties: Kwartaalbericht conjunctuur zakelijke diensten

Aan de ondernemers in de zakelijke dienstverlening wordt gevraagd een Oordeel te geven over hun orderpositie, rekening houdend met de tijd van het jaar. De enquête richt zich op de informatie-technologie bedrijven, de ingenieurs- en architectenbureaus en de economische adviesbureaus. Deze drie relatief conjunctuurgevoelige bedrijfspgroepen nemen ongeveer 40% van de totale productiewaarde in de zakelijke dienstverlening voor hun rekening.

Stemming

Consumentenvertrouwen
Economisch klimaat
Koopbereidheid

Andere publicaties: Sociaal-economische maandstatistiek
Statistisch bulletin

Het Centraal Bureau voor de Statistiek houdt sinds 1972 regelmatig conjunctuurenquêtes onder consumenten. Hoofddoel van deze enquêtes is het verschaffen van actuele informatie over consumentenvertrouwen en consumentenverwachtingen met betrekking tot de algemene economische ontwikkeling en de financiële situatie van het eigen huishouden.

Vanaf januari 1984 vindt het onderzoek plaats met behulp van telefonische enquëtering. Als gevolg hiervan zijn de enquête-resultaten van voor 1984 niet direct vergelijkbaar met latere cijfers. Met ingang van april 1986 wordt deze conjunctuurenquête maandelijks gehouden. De steekproef omvat iedere maand ongeveer 1 000 huishoudens.

Voor de berekening van het Consumentenvertrouwen worden de antwoorden op de volgende vijf vragen gebruikt:

1. Wat vindt U van de ontwikkeling van de algemene economische situatie?
Is het in Nederland volgens U in de laatste 12 maanden beter of slechter geworden, of hetzelfde gebleven?
2. Wat zal er volgens U in de komende 12 maanden met de algemene economische situatie in Nederland gebeuren?
3. Is in de laatste 12 maanden de financiële situatie van uw huishouden beter of slechter geworden.
4. Hoe denkt U dat het in de komende 12 maanden zal gaan met de financiële situatie van uw huishouden?
5. En als we denken aan meubelen, wasmachines, televisie en andere duurzame artikelen. Vindt U dat het nu voor de mensen een gunstige of een ongunstige tijd is om zulke grote aankopen te doen?

Op vraag 1 t/m 4 zijn vier antwoorden mogelijk: 'beter', 'gelijk', 'slechter' en 'weet niet'. De mogelijke antwoorden op vraag 5 zijn: 'gunstige tijd', 'niet (on)gunstig tijd', 'ongunstige tijd' en 'weet niet'. Van iedere vraag wordt het saldo van positieve antwoorden ('beter' en 'gunstige tijd') en negatieve antwoorden ('slechter' en 'ongunstige tijd') in procenten van het totaal aantal antwoorden bepaald. Het consumentenvertrouwen is het rekenkundig gemiddelde van deze vijf saldi. De minimale waarde is derhalve -100; de maximale +100.

De indicator van het Economisch klimaat is het gemiddelde van de eerste twee vragen, de Koopbereidheid is het gemiddelde van de laatste drie vragen. Een beschrijving van het onderzoek is te vinden in het 'Supplement bij de Sociaal-economische maandstatistiek 1991, no. 1'.

Arbeidsmarkt

Aantal banen van werknemers

Andere publicaties: Sociaal-economische maandstatistiek
Statistisch bulletin

De reeks Aantal banen van werknemers is ontleend aan de Kwartaal-statistiek werkzame personen (KWP). Deze statistiek is gebaseerd op gegevens uit de Arbeidsrekeningen en de Enquête werkgelegenheid en lonen (waarin de Loonsomenquête is geïntegreerd). De KWP heeft betrekking op alle economische activiteiten volgens de Standaard bedrijfsindeling (SBI) van het CBS. Uitgezonderd zijn de werknemers bij particuliere huishoudens (SBI 95) en internationale gemeenschapsorganen (SBI 99). De cijfers geven de stand weer op de laatste dag van het kwartaal.

Het gaat bij werknemers om mensen die arbeid verrichten op basis van loon of salaris, in dienst van bedrijven en instellingen. Personen die langer dan één jaar arbeidsongeschikt zijn worden niet tot de werknemers gerekend. Omdat een werknemer bij meer dan één bedrijf in dienst kan zijn, worden werknemers die bij meer dan één bedrijf werken meer dan één keer geteld. Daarom wordt bij de KWP gesproken van 'banen van werknemers' in plaats van 'werknemers'.

Voor meer informatie over de KWP wordt verwezen naar de publicatie 'Arbeid en lonen van werknemers 1993'.

Arbeidsmarkt

Aantal vacatures

Andere publicaties: Sociaal-economische maandstatistiek
Statistisch bulletin

Het Aantal vacatures bij particuliere bedrijven en instellingen is gebaseerd op de Vacature-enquête. Deze wordt elk kwartaal gehouden bij bedrijven met personeel in loondienst. Tot en met het derde kwartaal van 1993 is het aantal vacatures exclusief die bij de overheid, het onderwijs, sociale werkplaatsen en uitzendbureaus. Vanaf het vierde kwartaal van 1993 zijn alleen de vacatures bij de overheid en het onderwijs nog uitgesloten. Over vacatures bij deze instellingen wordt apart gepubliceerd.

Vacatures zijn bezette of onbezette arbeidsplaatsen waarvoor personeel wordt gezocht dat op korte termijn kan worden geplaatst. Voor meer informatie omtrent de Vacature-enquête wordt verwezen naar de publicatie 'Arbeid en lonen van werknemers 1993'.

Arbeidsmarkt

Geregistreerde werklozen

Andere publicaties: Sociaal-economische maandstatistiek
Statistisch bulletin

Onder de Geregistreeerde werklozen worden de bij een arbeidsbureau ingeschreven personen verstaan van 16-64 jaar die geen betaald werk hebben voor twaalf uur per week of meer, en beschikbaar zijn voor een werkkring van twaalf uur per week of meer. De Statistiek geregistreeerde werkloosheid, die het CBS samenstelt op verzoek van de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, is gebaseerd op gegevens uit de registratie van de arbeidsbureaus en de Enquête beroepsbevolking. De uitkomsten in de tabel van het Conjunctuurbericht van de Statistiek geregistreeerde werkloosheid zijn niet gecorrigeerd voor seizoeninvloeden en betreffen het gemiddeld aantal geregistreeerde werklozen per driemaandsperiode. In de tabel zijn de cijfers opgenomen onder de middelste maand van de betreffende drie-maandsperiode. Het aantal werklozen per kwartaal is gelijk aan het aantal werklozen dat onder de middelste maand van het betreffende kwartaal is vermeld. Het aantal werklozen per jaar wordt berekend uit het gemiddelde van de vier kwartaalcijfers. De Enquête beroepsbevolking van het CBS, waaraan de gegevens mede worden ontleend, is een steekproefonderzoek. Dit heeft tot gevolg dat de uitkomsten van de Statistiek geregistreeerde werkloosheid een onnauwkeurigheidsmarge hebben. Daarom mogen alleen grote verschillen tussen driemaandscijfers alsmede ontwikkelingen die zich over een wat langere periode blijvend aftekenen worden beschouwd als indicaties voor werkelijke ontwikkelingen in het aantal geregistreeerde werklozen. Voor een beschrijving van de toegepaste onderzoeksmethode wordt verwezen naar de CBS-publicatie: 'Hoe telt het CBS het aantal geregistreeerde werklozen?', Enquête Beroepsbevolking 1994, CBS 1995'.

Arbeidsmarkt

Aantal werkloosheidsuitkeringen

Andere publicaties: Sociaal-economische maandstatistiek
Statistisch bulletin

Tot de Werkloosheidsuitkeringen behoren uitkeringen op basis van de Werkloosheidswet (WW), de Rijksgroepregeling Werkloze Werknemers (RWW) en de Wet Inkomensvoorziening Oudere en Gedeeltelijk Arbeidsongeschikte Werkloze Werknemers (IOAW).

Arbeidsmarkt

Aantal uren uitzendkrachten

Andere publicaties: Kwartaalbericht uitzendbureaus
Statistisch bulletin

De reeks Aantal uren uitzendkrachten is gebaseerd op de Kwartaalstatistiek uitzendbureaus van arbeidskrachten. Alle uitzendbureaus worden in deze statistiek geënquêteerd. Onder een uitzendkracht wordt verstaan iedere natuurlijke persoon, die ingeschreven staat bij een uitzendbureau en met dat bureau een arbeidsverhouding aangaat tot het verrichten van werkzaamhe-

den voor derden. Het aantal uren wordt gemeten door middel van een vraag naar het aantal uren dat de uitzendbureaus tegen vergoeding ter beschikking stellen aan derden.

Arbeidsmarkt

Uitgesproken faillissementen

Andere publicaties: Kwartaalbericht rechtsbescherming en veiligheid
Faillissementsstatistiek (jaarlijks)
Statistisch bulletin

Het gaat bij de reeks Uitgesproken faillissementen om alle uitgesproken faillissementen, zowel van natuurlijke als van rechtspersonen. In de cijfers zijn ook begrepen faillissementen die later ten gevolge van verzet, hoger beroep of cassatie worden vernietigd. In 1995 gebeurde dit in 3% van de gevallen. Aangezien een vonnis tot faillietverklaring betrekking kan hebben op meer dan één gefailleerde, is in het algemeen het aantal uitgesproken faillissementen groter dan het aantal vonnissen. Zo worden bijvoorbeeld in het geval van een failliet verklaarde vennootschap onder firma of commanditaire vennootschap ook de medegefaillieerde vennoten afzonderlijk als uitgesproken faillissement meegeteld.

Bij deze reeks dient te worden opgemerkt dat een toe- of afnemning in het aantal faillissementen ook andere dan conjuncturele oorzaken kan hebben (bijvoorbeeld wetswijzigingen). De gegevens worden verzameld via de griffies van de rechtbanken, die vrijwel direct na een uitspraak tot faillietverklaring het CBS hiervan in kennis stellen.

Geld en krediet

Koersindex voor aandelen

Andere publicaties: Financiële maandstatistiek
Statistisch bulletin

De CBS-koersindex en de CBS-herbeleggingsindex vormen tezamen een volledig stelsel indexcijfers voor de aandelenmarkt, waarmee de ontwikkeling op zowel de korte als de lange termijn kan worden beschreven en geanalyseerd.

De Koersindex voor aandelen geeft de ontwikkeling weer van het gemiddelde koersniveau van gewone aandelen in procenten van het gemiddelde koersniveau van eind 1983. De index wordt eenmaal per dag berekend op basis van de slotkoersen. In deze berekening worden alle op de beurs genoteerde Nederlandse gewone aandelen betrokken met uitzondering van aandelen ten laste van vastgoedfondsen, beleggings- en houdstermaatschappijen. De slotkoersen van deze aandelen worden gewogen met het aandeel van de beurswaarde van elk fonds in de totale beurswaarde van deze fondsen op de voorgaande beursdag.

Bij de berekening van het indexcijfer wordt wel gecorrigeerd voor het effect van kapitaalmutaties (emissies van aandelen en dergelijke), maar niet voor dat van dividenduitkeringen. Het opgenomen maandcijfer is het rekenkundig gemiddelde van de dagcijfers.

Geld en krediet

Binnenlandse liquiditeitenmassa

Andere publicaties: Financiële maandstatistiek

De gegevens van de Binnenlandse liquiditeitenmassa worden verzameld door De Nederlandsche Bank N.V. Volgens de definitie van De Nederlandsche Bank worden tot de binnenlandse liquiditeitenmassa (de som van geldhoeveelheid en secundaire liquiditeiten) gerekend: kortlopende vorderingen op geldscheppende instellingen, voor zover in handen van ingezetenen anders dan geldscheppende instellingen, doch met inbegrip van de lagere overheid.

Geldscheppende instellingen zijn De Nederlandsche Bank, algemene en coöperatief georganiseerde banken, spaarbanken (sinds 1982), effectenkrediet-instellingen en de overheid. De overheid bestaat in dit verband uit 's Rijks Schatkist en de lagere overheid; de laatste echter alleen voor zover haar verplichtingen het karakter van een secundaire liquiditeit hebben.

De geldhoeveelheid, ook wel primaire liquiditeiten genoemd, bestaat uit chartaal geld (munten, muntbiljetten en bankbiljetten) en giraal geld (tegoeden op betaalrekeningen bij geldscheppende instellingen). Secundaire liquiditeiten zijn vorderingen op overheid en geldscheppende instellingen voor zover in handen van andere houders dan geldscheppende instellingen, die op vrij korte termijn zonder veel kosten en zonder belangrijk koersverlies 'en masse' in binnenlands geld kunnen worden omgezet of anderszins in het betalingsverkeer kunnen worden aangewend. Het gaat hierbij om termijndeposito's, valutategoeden, schatkistpapier, kortlopende leningen en waardepapieren ten laste van de (lagere) overheid. De cijfers geven de stand aan het eind van de maand weer.

Geld en krediet

Spaartegoeden

Verstrekt consumptief krediet

Andere publicaties: Financiële maandstatistiek

Het gaat bij de reeks Spaartegoeden om door particulieren aan spaarinstellingen toevertrouwde tegoeden op spaarrekeningen en de deposito's van particulieren. De cijfers geven de stand op de laatste dag van de maand weer. De gegevens worden verkregen door middel van een enquête onder alle spaarinstellingen in Nederland.

Onder Verstrekt consumptief krediet wordt verstaan het totale krediet dat gedurende een bepaalde periode door financiële instellingen aan particulieren is verstrekt voor consumptieve doeleinden. Dit bedrag is exclusief de in rekening gebrachte rente. De gegevens voor deze reeks worden verkregen door middel van een enquête onder financiële instellingen die zich met deze vorm van kredietverlening bezighouden.

Rente

Voorschotrente
Daggeldrente
Rendement op staatsobligaties
Hypotheekrente

Andere publicaties: Financiële maandstatistiek
Statistisch bulletin

In het Conjunctuurbericht zijn vier indicatoren opgenomen die een beeld geven van de ontwikkeling van de rente in Nederland. Op de eerste plaats is dat de Voorschotrente. Dit is het officiële rentetarief van de De Nederlandsche Bank (DNB) waartegen de commerciële banken in beperkte mate voorschotten bij de DNB mogen opnemen in perioden van tijdelijke krapte. De voorschotrente is het voordeligste tarief voor de banken en vormt de bodem voor de rente op de markt voor kortlopend krediet. Het percentage in de tabel is het ultimo cijfer van de betreffende maand.

Als indicator voor de korte termijnrente is in het Conjunctuurbericht gekozen voor de reeks Daggeldrente. Dit betreft het tarief voor interbancaire daggeldleningen (zonder onderpand). De maandcijfers worden berekend als gemiddelde van de dagcijfers.

Het Rendement op staatsobligaties, indicator voor de lange termijnrente, wordt dagelijks berekend op grond van de koersen van een aantal staatsobligaties, die zijn genoteerd aan de Amsterdamse Effectenbeurs. De maandcijfers worden berekend als gemiddelde van de dagcijfers. Het rendement op staatsobligaties wordt veelal beschouwd als de verwachte rente op een 'risicovrije' belegging.

Voor de Hypotheekrente is het gemiddelde rentepercentage van alle nieuw ingeschreven hypotheekleningen op woonhuizen en combinaties van woonhuis/bedrijfspand opgenomen.